

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

BRNO 1982

Oberflächenuntersuchung von Relikten befestigter Siedlungsgebilde um Uher-
ské Hradiště im Jahre 1980 /Bez. Uherské Hradiště/. Am Ende des Jahres wurde die 1.
Etappe der Oberflächenuntersuchung von Burgwällen, Hausbergen und Festen zum Zwecke der fachlichen
Bearbeitung und Denkmalpflege eröffnet. Auf den Lokalitäten Horní Němčí - "Hrádek", Vlčnov - "Hradištěk",
Buchlovice - Burg Buchlov gelang es Keramik aus dem 13. Jahrhundert zu gewinnen, auf den Festen in Uher-
ské Hradiště - Jarošov und in Sušice wurde die Terrainbegehung mit Rücksicht zur Zerstörung der Lokalit -
täten negativ. Auf dem Burgwall "Holý kopec" bei Buchlovice gelang es nicht die angebliche mittelalterliche
Besiedlung zu beweisen, man fand hier nur Scherben der Lausitzer Kultur.

UKONČENÍ ZACHRAŇOVACÍHO VÝZKUMU V OBLASTI PROPUSTĚ MEZI HORNÍ A STŘEDNÍ ZDRŽÍ V MUŠOVĚ

/okr. Břeclav/

Dagmar Jelínková, AÚ ČSAV Brno

V roce 1978 pokračoval zachraňovací výzkum na pravém břehu Dyje v blízkosti propustě mezi horním
a středním jezerem novomlýnské vodní nádrže na katastru býv. obce Mušova. Bylo prozkoumáno dalších 18
sídlištních objektů a 1 kostrový hrob. Celkem tedy bylo v obou výzkumných sezónách zachráněno 116 ob-
jektů¹.

K nejstarším dokladům osídlení, zjištěným na této lokalitě v r. 1978, patří jáma č. 115, v níž se kro-
mě drobnějších střepů a zlomku pásového ucha našel keramický fragment s krokvicovitým motivem, provede-
ným brázděným vpichem, staršího rázu, který lze srovnat s keramikou z vrstvy Jevišovice C2. Další uká-
zka eneolitické keramiky, a to horní části džbánku baalberského typu, byla přimísena v jámě s převahou ke-
ramiky věteřovské /obj. č. 114/. Do nejpozdější fáze únětické kultury lze zařadit obsah objektů č. 107 a
110. Většinu ostatních objektů lze podle typické keramiky zařadit již do vyspělého věteřovského typu /obj.
č. 98, 99, 101, 108, 109, 112, 113/. Další příklady věteřovské keramiky pocházejí z povrchových sbě-
rů. Nálezy z mladší doby bronzové jsou představovány ojedinělými keramickými fragmenty kultury vela-
tické. Horákovská kultura byla v této výzkumné sezóně zastoupena zahloubenou chatou /obj. č. 106/, z níž
byly získány zlomky charakteristické keramiky, misek, mis i hrncovitých tvarů, některé jsou zdobeny tu-
hovanými geometrickými vzory. Určitým překvapením byl objev laténského kostrového hrobu se dvěma bron-
zovými sponami s terčovitou patkou /münsingenského typu/, bronzovým náramkem z dutých hladkých polo-
koulí a dalšími předměty, které umožňují tento soubor datovat do stupně LT-B2. Nejmladší památky před-
stavují objekty č. 103 a 104. V prvním případě šlo o destrukci hrnčířské pece, rozdrčené tlakem buldoze-
ru při skrývce zeminy, ve druhém asi o spodní část předpeční jámy. Mezi shlukem fragmentů z roštu s
kruhovitými otvory a většího kamení, podobně jako v mělké předpeční jámě se našly střepy drsného tenko-
stěnného zboží, vytáčeného na rychle rotujícím kruhu, vypálené do šedého až šedomodrého tónu. Dále zlom-
ky vyhnutých okrajů, páskových profilovaných uch a také jemné keramiky zdobené vleštovanými klikatkový-
mi vzory atd. V ruce vyrobenou keramiku zastupovaly spodní části dvou hrubě hnětených hrnců. Na základě
keramiky lze hrnčířskou pec datovat do 2. poloviny 5. století. Na zkoumané ploše se podařilo zachytit ta-
ké další průběh palisádového žlábků /obj. č. 65/, zkoumaného již v minulé výzkumné sezóně.

Poznámka:

1 D. Jelínková, Zachraňovací výzkum v oblasti propustě mezi horní a střední zdrží v Mušově, PV 1977,
Brno 1980, 106.

Beendigung der Rettungsgrabung im Raume der Schleusse zwischen dem oberen
und mittleren Stausee in Mušov /Bez. Břeclav/. Im Jahre 1978 setzte die Rettungsgrabung
am rechten Ufer der Dyje in der Nähe der Schleusse zwischen dem oberen und mittleren See des Wasser-
behälters "Nové Mlýny" auf dem Kataster der ehemaligen Gemeinde Mušov fort. Es wurden weitere 18 Sied-
lungsobjekte und 1 Skelettgrab untersucht. Insgesamt sind in beiden Saisonen 116 Objekte geborgen worden.

Einen Beleg der ältesten Besiedlung auf der Lokalität, im Jahre 1978 festgestellt, stellt ausser klei-
neren Scherben ein keramisches Fragment mit Zick-Zack Motiv in Furchenstich durchgeführt vor /Obj. 115/,
das man mit der Keramik aus Schicht Jevišovice C2 vergleichen kann. Eine weitere Probe von äneolithischer
Keramik repräsentiert der obere Teil eines Kruges vom Baalberger Typ, der in einer Grube mit Věteřov Ke-
ramik beigemischt war /Obj. 114/. Die Objekte 107 und 110 enthielten Keramik aus der späten Phase der
Úněticer Kultur. Die meisten Objekte gehörten dem Zeitabschnitt des Věteřov Types an /Obj. 98, 99, 101,

108, 109, 112, 113/. Die Horákovcer Kultur war in dieser Saison durch eine eingetieftete Hütte vertreten /Obj. 106/. Eine gewisse Überraschung war die Entdeckung eines latènezeitlichen Skelettgrabes mit zwei bronzenen Fibeln mit Scheibenfuss /Münsinger Typ/, einem bronzenen Armring aus hohlen glatten Halbkugeln und weiteren Gegenständen, die es ermöglichen, diesen Komplex in Stufe LT-B2 zu datieren. Die jüngsten Hinterlassenschaften stellt die Destruktion eines Töpferofens und vermutlich untere Teile der Vorherdgrube vor /Obj. 103 und 104/. Unter der Anhäufung der Rostfragmente und grösserer Steine, ähnlich wie in der Vorherdgrube, fand man Scherben hauptsächlich von dünnwandiger Keramik gemeinsam mit zwei Bruchstücken von handgefertigten Töpfen. Aufgrund der Keramik kann der Töpferofen in die 2. Hälfte des 5. Jahrhunderts datiert werden.

NOVÉ VÝSLEDKY ZACHRAŇOVACÍHO VÝZKUMU V DRNHOLCI

/okr. Břeclav/

Dagmar Jelínková, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 23/

Zachraňovací archeologický výzkum v trati Holenická pole na katastru obce Drnholec probíhal doposud po tři výzkumné sezóny, od r. 1978 do r. 1980¹. Během této doby bylo prozkoumáno 200 sídlištních objektů - jam různého účelu i zbytků obydlí.

Nejstarší nálezy patří mladší fázi kultury s moravskou malovanou keramikou. Podařilo se prozkoumat jeden úplný půdorys domu /v sondě č. IV/, jehož konstrukci tvořily souvislé řady kúlů, zapuštěných do země, a dva další půdorysy, uchované jen z části. Z téhož období pocházejí také zbytky pece na vypalování keramiky /obj. č. 145/, na jejímž dně se našlo velké množství keramických zlomků a další předměty, např. naběračky, kamenné čepelky, sekerka, klínek atd. V blízkosti tohoto objektu, v sousední sondě /č. VII/, byly objeveny pece obdobného typu, avšak již značně poškozené a rozrušené při zemních pracech.

Období eneolitu reprezentuje několik objektů z mladší fáze kultury nálevkovitých pohárů, dobu bronzovou sídlištní jámy kultury únětické a věteřovské. Následující vývoj zastupuje kultura velatická, podolská a horákovská. Z velatické jámy, velmi bohaté na keramický materiál, pochází také bronzová jehlice s vroubkovanou hlavicí, která umožňuje celý soubor datovat do stupně HA₁².

Intenzivně bylo místo osídleno v době laténské. Dokládají to jak početné sídlištní jámy, tak i částečně zahloubené chaty, většinou obdélníkovitého půdorysu, nejčastěji se dvěma protilehlými kúlami uprostřed kratších stran. Výjimku tvořila pouze chata /obj. č. 20/, která měla téměř dvojnásobné rozměry než ostatní zde zjištěné obytné objekty a jejíž půdorys byl vymezen obvodovým žlábkem s velkými kúlovými jamkami v rozích. Mezi velkým množstvím získané keramiky, vyráběné ručně i na kruhu, nechyběla ani keramika se značkami na dnech nádob. Byly získány také skleněné, kostěné a kovové předměty, mezi nimiž vyniká unikátní bronzová spona z obj. č. 13, kterou je možno zařadit do pozdně laténského období³ a spirálovitý prsten z obj. č. 143.

Nejvíce nálezů na lokalitě pochází z doby římské. Byl prozkoumán větší počet jam a 13 chat s kúlovou konstrukcí. Chaty byly většinou zahloubené, ve dvou případech s vchodovým výklenkem uprostřed delší stěny. Dva půdorysy se podařilo zjistit již v ornici a do podloží zasahovaly pouze kúlovými jamami. Kromě početných zlomků keramiky domácího původu byly často zjišťovány i provinciální keramické výrobky. Z kostěných a parohových předmětů stojí za zmínku jednoduché i trojdišné jednostranné hřebeny s obloukovitým drždlem. Našla se i kostěná jehlice s profilovanou hlavicí a další zlomky jehlic, kostěné hroty atd. Dosud ojedinelá je píšťala vyhotovená z parohu /z obj. č. 134/. Poměrně vzácné jsou i nálezy železných srpů a kamenného žernovu. Mezi bronzovými výrobky vynikají spony, prolamované kování z řemení na zavěšení meče, kapslovitý závěsek a jehly s oškem, plechová, někdy i zdobená kování atd. Většinu těchto předmětů lze datovat do 2. a 3. století, avšak nález části pohárku z millefiorového skla z obj. č. 40 a větší fragment žlutohnědé glazovaného mortaria ukazují, že osídlení přetrvávalo i ve 4. století.

Poměrně řídké jsou zastoupeny slovanské památky. Do období středohradištního a mladohradištního náleží jen čtyři chaty a několik zahloubených objektů.

Na nalezišti jsou však hojně zastoupeny sídlištní objekty ze středověku. Byla prozkoumána jedna rozměrná zahloubená chata, jejíž funkce je zatím problematičtější a přes 30 hlubokých jam s hrotitým dnem. Mezi keramikou, kterou je možno zařadit do 13. až 15. století, vyniká několik zlomků zdobených radélkem. Byly nalezeny i železářské výrobky: trojhrbitá šípka, hřebíky, nože, zavírací nůž, podkova atd. Ačkoliv nebyly zjištěny zbytky obytných staveb /patrně méně zahloubené objekty byly při obdělávání půdy zničeny/, vše nasvědčuje tomu, že jde o zbytky zaniklé osady Holenice, zminované v pramenech z doby po polovině 14. století, kterou sem lokalizuje L. Hosák⁴.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhový
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Malinková
Na titulním listě: stříbrná mince z mladohradištního hrobu v Mušově
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejně